

Hans Christian Davidsens tale ved præsentationen af bogen »Fyrretyve fortællinger fra Sønderjylland«

Taler

Hans Christian Davidsen
Forfatter og kulturedaktør på
Flensborg Avis

Dato

1. november 2014

Sted

Folkehjem, Aabenraa

1 Mojn!

Der findes nok ikke nogen egn i Danmark, hvor der bliver pillet så meget navle som i Sønderjylland. Vi er glade for at læse om os selv. For vi er jo noget helt særligt. Det er vi stolte af – men ikke kun.

Jeg gik i en sønderjysk børnehave, der var domineret af tilflytterbørn – og snakkede pære-synnejysk.

10 Indtil jeg kom i børnehave. Da fandt jeg ret hurtigt ud af, at de smarte snakkede rigsdansk, og alle bonderøvene synnejysk. Det har desværre fået den lidt triste konsekvens, at jeg i dag nok snakker bedre engelsk end synnejysk: *A ska åltiins liiie veen et et par gange op i æ høj, før a saje naue å synnejysk.*

15

Jeg husker engang, vi skulle spille fodbold mod Sønderborg. Jeg ved ikke, hvor meget synnejysk der bliver snakket dér nu.

Den er jo efterhånden ved at blive en verdensby. Men dengang kom spillerne fra Sønderborg til os og spurgte:

Åm de os ku få en buul.

25 *En vaffe noget?*, spurgte københavnerne på vort hold – og blev med vilje ved med ikke at ville forstå dem – indtil vi, der kunne sønderjysk, sparkede en bold ned til deres opvarmning.

Måske siger dette noget om, hvorfor vi har brug for at hævde os selv og minde os

30 om, at vi – måske lige sammen med sydslesvigerne – er Guds udvalgte.

I år er der – i 150-året for 1864-krigen – jo endnu en undskyldning for at udgive tykke bøger om Sønderjylland og sønderjyder, og den undskyldning bruger Sprogforeningen også ved udgivelsen af »Fyrretyve fortællinger fra Sønderjylland«.

Titlen refererer til historiker A.D. Jørgensens bog »40 fortællinger fra Fædrelandets historie«, der udkom i 1880. Sprogforeningens fødsel hænger jo direkte sammen med danskernes nederlag i 1864.

40

I forordet til bogen tager Sprogforeningens formand, Frode Sørensen, allerede spørgsmålene i opløbet: »Hvorfor er der ikke en historie om det emne?« og

»Hvorfor har redaktionen ikke prioriteret dette eller dette?«

45

Alene listen over de vidt forskellige forfattere viser dog, at man kommer pænt omkring: Fra tv-manden Søren Ryge Petersen til den danske generalkonsul i Flensborg, Henrik Becker-Christensen. Fra den sydslesvigske debattør Katrine Hoop til Tordenskjolds soldater, når det gælder den sønderjyske historieskrivning og formidling. Fra forfatterne Birte Blønd og Karin Johannsen-Bojsen til teatermanden Kaj Nissen.

50

Her er både noget om ringridning, kortspillet skat (udtalt med et langt »a« og ikke som skat i betydningen af »kæreste«), grænsehandel, skoleliv, amatørteater og de særlige sønderjyske frivillige brandværn – for blot at nævne nogle af temaerne.

55

Det er godt gået, og det, jeg har nået at se indtil nu, er spændende læsning. Jeg vil dog alligevel være så fræk at stille det spørgsmål, som Frode Sørensen selv stiller i forordet.

60

Mens sporten fylder mere end rigeligt i medierne, så har vi en tendens til at glemme den, når vi skriver samtidshistorie og udsender bøger om grænselandet.

Selv om sporten spiller en stor rolle for sammenholdet på en egn, identiteten og også billedet af egnen udadtil.

65

Syd for grænsen kan vi bare se, hvor stor en rolle håndboldholdet fra SG
70 Flensburg-Handewitt spiller – både når det gælder Flensborgs image i Tyskland
og Danmark og ikke mindst i forhold til det grænseoverskridende danske-tyske
aspekt.

For nogle år siden fik erhvervslivet og sporten i Sønderjylland lavet en
75 undersøgelse, der blandt meget andet viste, hvilken by der var mest kendt blandt
et bredt udsnit af danskere.

Ikke Sønderborg, ikke Haderslev, ikke Aabenraa, ikke Tønder og heller ikke
Møgeltønder. Nej, Vojens!

80

På grund af Ole Olsens speedway og ishockeyholdet, der flere gange er blevet
danmarks mestre foran alle københavnerholdene.

Søgninger i avisernes artikelindeks Infomedia viser, at Vojens gav alle
85 købstæderne baghjul. Bynavnet »Vojens« dukkede simpelthen op flest gange.

Det var en af grundene til, at man oprettede Sønderjysk Elitesport, der efter min
mening ikke kan overvurderes, når det gælder markedsføringen af Sønderjylland
i resten af Danmark. Og dermed også varetagelsen af den sønderjyske identitet.

90

Sydslesvigeren Katrine Hoop får i bogen lejlighed til at ride sin kæphest: At man
i grænselandet sagtens kan have flere kulturelle identiteter - hvilket jeg personligt
kun kan bifalde. Spejlbilledet får jeg dog ikke øje på.

95 Her er ingen nordslesviger/sønderjyde, der siger, at han eller hun sagtens kan
føle sig dansk og tysk på samme tid. Der er for eksempel ikke noget særskilt
kapitel om tysk historie eller tysk identitet i Sønderjylland.

Hvilket jo – kan man sige – er naturligt nok, når Sprogforeningen står som
100 udgiver. Men historieskrivningen i grænselandet er sammenlignet med tidligere
tider blevet forfriskende tværnational, og det har personligt givet mig nogle nye
indfald, som jeg ikke fik med fra min danske skolegang.

Men et stort tillykke med en spændende og indbydende bog, som jeg glæder mig
105 til at få læst til ende. Det dejlige ved sådan en bog som »Fyrretyve fortællinger
fra Sønderjylland« er, at man kan hoppe og springe og plukke i det, der har ens

særlige interesse.

110 Nogle læsere vil kaste sig over kapitlet om det sønderjyske nationalspil »skat«, mens andre vil fascineres af fortællingen om Sønderjyllands gennemførte oberst Hackel, Paludan-Müller, manden der ene mand kæmpede mod 36 svært bevæbnede tyskere under besættelsen, efter at han barrikaderede sig i sit hus i Gråsten.

115

Her er sønderjysk på alle hylderne.

Et stort tillykke med bogen – og mojn!

120

Kilde

Manuskript modtaget fra taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler og producent

Kildetype

Digitalt manuskript

125

Tags

Festtale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/hans-christian-davidsens-tale-ved-praesentationen-af-bogen-fyrretyve-fortaellinger-fra-sonderjylland>

130

135

140

145